

## מפרט מבחן המיצ"ב בעברית לכיתה ה', תשע"ו (2016)

מפרט המבחן שלפניכם מבוסס על תכנית הלימודים המעודכנת בעברית לבית הספר העל-יסודי.

במבחן נבדקים שלושה תחומים ואלה הם :

- 1. הבנת הנקרא** – התחום נבדק באמצעות טקסטים מסוגים שונים, בנושאים מגוונים ובהיקפים שונים, ובעקבותיהם שאלות "פתוחות" ו"סגורות". באמצעות השאלות נבדקים הממדים השונים של הבנת הנקרא המפורטים בטבלה ובנספח שלהלן. כל אחד מן הממדים נבדק באמצעות שאלות ברמות קושי שונות.
- 2. הבעה בכתב** – התחום נבדק באמצעות מטלות כתיבה בפרק הבעה בכתב. מטלות הכתיבה נבדקות על-פי ממדי ההערכה המפורטים בטבלה ובנספח שלהלן.
- 3. לשון ומטה-לשון** – התחום נבדק בזיקה לטקסטים הנכללים בפרקים של הבנת הנקרא ובזיקה למטלות הכתיבה.

תחום	נושאים	ממדים	משקל יחסי	הערות
1. <b>הבנת הנקרא</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>סוגי הטקסטים</li> <li>טקסט מידע</li> <li>טקסט טיעון</li> <li>טקסט מדריך (שימושי)</li> </ul>	<p><u>ממדי הבנה*</u></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>איתור מידע</li> <li>פרשנות והיסק</li> <li>הערכה וביקורת</li> </ul>	55%–60%	<ul style="list-style-type: none"> <li>2–4 טקסטים בהיקף כולל של כ-2000 מילים.</li> <li>ייתכנו גם טקסטים נלווים, רציפים ולא רציפים (כגון תמונה, טבלה, גרף והערות שוליים).</li> </ul>
2. <b>הבעה בכתב</b>	<p><u>מטלות הכתיבה</u></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>סיכום</li> <li>כתיבת טיעון</li> </ul>	<p><u>ממדי הערכה*</u></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>הבנת המטלה</li> <li>תוכן ומבנה</li> <li>לשון</li> </ul>	25%	<ul style="list-style-type: none"> <li>סיכום טקסט אחד או יותר.</li> <li>כתיבת טיעון בזיקה לטקסט אחד או יותר.</li> </ul>
3. <b>לשון ומטה לשון</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>מערכת הצורות</li> <li>תחביר</li> <li>פיסוק</li> <li>שם המספר</li> </ul>	<p><u>ממדי הערכה</u></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>זיהוי</li> <li>הבנה</li> <li>המרה</li> <li>תקינות</li> </ul>	15%–20%	<ul style="list-style-type: none"> <li>השאלות כוללות מונחים דקדוקיים, אך אין נדרשת הגדרתם.</li> </ul>

\* ראו פירוט בנספח שלהלן.

## נספח למפרט

### 1. הבנת הנקרא – ממדי ההבנה

#### א. איתור מידע

- איתור פרטי מידע גלויים בטקסט המרכזי ובטקסטים הנלווים
- זיהוי קשרים לוגיים גלויים (כגון זמן, סיבה ותוצאה, הכללה ופירוט, הסתייגות והשוואה)
- ארגון מחדש של פרטי המידע בטקסט (כגון סידור מידע ברצף או שיבוץ מידע בטבלה)

#### ב. פרשנות והיסק

- הבנת מטרת הטקסט
- הבנת נושא הטקסט
- הבנת הרעיון המרכזי של הטקסט
- הבנת עמדות שונות המוצגות בטקסט
- הבנת קשרים לוגיים שאינם גלויים בין משפטים ובין פסקות בטקסט
- הבנת משמעות של מילים ושל צירופים מתוך הקשר
- הבנת אִזכורים המופיעים בטקסט
- מיון פרטי מידע והכללה
- השוואה
- מיזוג של פרטי מידע מן הטקסט
- מיזוג של מידע מן הטקסט המרכזי עם מידע מן הטקסטים הנלווים
- הסקת מסקנות מן הטקסט כולו ומחלקים ממנו
- זיהוי מבנים רטוריים בטקסט

#### ג. הערכה וביקורת

##### ג1. הערכה וביקורת של תוכן הטקסט

- הערכת תוכן הטקסט והבעת ביקורת עליו בליווי הנמקה
- הערכת עמדות שונות המוצגות בטקסט והבעת ביקורת עליהן
- השוואה או קישור בין המידע והרעיונות שבטקסט ובין ידע חיצוני, ניסיון אישי או עמדות של הקורא
- יישום המידע שבטקסט והמסקנות העולות ממנו בהקשרים אחרים
- העלאת השערות בנוגע לטקסט על סמך ידע כללי

##### ג2. הערכה וביקורת של לשון ומבנה (הבנה מטה-טקסטואלית)

- הבנת תפקידם הרטורי של חלקים בטקסט
- הערכת לשון הטקסט וביקורת עליה (כגון התאמת הלשון לסוגה ולמטרות הכותב)
- הבנת תפקידם של אמצעים לשוניים-רטוריים
- הבנת תפקידם של הסימנים הגרפיים הנלווים לטקסט (כגון כוכבית, הדגשות ואיורים)
- הבנת העיקרון המארגן של הטקסט (מבנה לוגי-רטורי)

2. הבעה בכתב – ממדי ההערכה

א. הבנת המטלה

- כתיבה על הנושא הנדרש במטלה
- היענות למאפייני הסוגה
- כתיבה בהיקף הנדרש

ב. תוכן ומבנה

- מיצוי התוכן: פירוט במידה הראויה להבהרת הנושא בהתאם להנחיות המטלה ולדרישות הסוגה
- הימנעות ממידע עודף וממידע לא רלוונטי
- יצירת טקסט עצמאי (טקסט שאינו מהוקשר – טקסט המכיל את המידע הדרוש לנמען כדי להבין במה דברים אמורים)
- יצירת לכידות רעיונית בטקסט
- שימוש באמצעי קישור הולמים ומגוונים

ג. לשון

- תחביר: מבנה משפט תקני, התאם דקדוקי (מין, מספר, זמן, גוף ויידוע), שימוש תקני במילות יחס ובמילות קישור
- פיסוק: שימוש הולם בסימני הפיסוק
- כתיב תקני (ללא הבחנה בין כתיב מלא ובין כתיב חסר)
- משלב לשון ההולם את הנסיבות התקשורתיות
- אוצר מילים: עושר לשוני ודיוק במשמעות

3. לשון ומטה-לשון – פירוט הנושאים

- אוצר מילים
- תצורה (שורש ותבנית)
- חלקי הדיבור: פועל, שם עצם, שם פעולה, שם תואר, כינוי גוף, מילות יחס, מילות קישור
- הפועל: פעיל, סביל, שם פועל, זמני הפועל וגופי הפועל
- תחביר: מבנה משפט תקני, התאם דקדוקי (מין, מספר, זמן, גוף ויידוע), שימוש תקני במילות יחס ובמילות קישור
- הצירוף השמני: סמיכות, שם עצם ושם תואר (יידוע וריבוי)
- סימני הפיסוק (למעט פסיק): הבנה ושימוש
- שם המספר: מספר מונה (למנייה, לציון תאריכים ולציון הסתמיות)
- כתיב נכון